

Nr 1143

Av herr **Lindblad**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, m. m.*

I den regionalpolitiska debatten har Norrlands inland fått en särskild uppmärksamhet. Den försöksverksamhet som en period bedrivits med lokaliseringstöd har givit åtskilliga industriutbyggnader och nylokaliseringar. Men nästan allt har hamnat i kustområdets större orter. Inlandet har fått mycket litet hjälp.

I proposition 75 föreslås ett särskilt inre stödområde för att just stimulera till sysselsättning i inlandsområdet. Stödet skall utgå i tre år med direkt bidrag till varje ny årsarbetskraft.

Regeringen har dock mer eller mindre bestämt utlovat ännu ett stöd, i form av nyanläggning av ett arméförband inom fredsorganisationen till övre Norrlands inland. Motiveringen är lokaliseringssmässig. På detta sätt kan en ort hjälpas.

Försvarets fredsorganisationsutredning har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för att förlägga ett nytt förband i norr. I ett stencilerat betänkande (Fö 1970: 6) redogör utredningen för vad ett nytt förband skulle kosta under olika förutsättningar. Utredningen finner att ett nytt förband inte är försvarsmässigt motiverat. Utredningen har heller inte haft till uppgift att undersöka andra lokaliseringsoptioner. För ett förband i någon av de angivna orterna — Jokkmokk, Arvidsjaur, Sorsele, Storuman/Stensele, Vilhelmina, Lycksele — krävs investeringar på mellan 114 och 146 miljoner kronor beroende på förbandets storlek. Utredningen avråder dock bestämt från ett större förband än det minsta (med 500 värnpliktiga i årsutbildning). Mot ett större förband talar enligt utredningsmannen "starka samhälls- och värnpliktssociala skäl". Av de undersökta orterna anser utredningen att Arvidsjaur, Vilhelmina och Lycksele kan svara mot de krav som måste uppställas. Slutligt val av ort avses att träffas senare.

Följande synes klart om förbandet:

Det motiveras uteslutande med lokaliseringsskäl.

Starka betänkligheter av värnpliktssociala skäl talar mot en större anläggning. Att besvärande anpassningsproblem bland värnpliktiga uppstått vid förband med rekrytering långt från förbandsorten synes klart. (Se rapport från Militärpsykologiska institutet om "fritidsverksamhet och an-

passning under grundutbildning bland vpl inom Bodens garnison" av Örjan Hultåker och Ruth Nisbel, december 1969.)

Sysselsättningseffekten på orten av de insatta medlen synes vara låg om hela beloppet räknas som lokaliseringspengar — något som utredningen gör. Ett 60-tal civilanställda från orten kan få arbete, d. v. s. en kostnad av 2 miljoner kronor per arbetsplats. En större sysselsättningseffekt ligger i befälspersonalen som åtminstone till en början måste rekryteras från andra förband. Efter en tid bör dock hela personalkadern, ca 200 personer, inräknas, och därmed blir kostnaden per arbetsplats mindre.

Om även driftkostnaden till en del blir högre genom att ett nytt förband tillkommer får denna merkostnad bokföras på ett lokaliseringskonto. Ekonomiska skäl synes snarast tala för en ytterligare koncentration av arméns utbildningsorganisation.

Alternativ bör prövas

Om ett förband till 100 procent anses vara lokaliseringsbetingat utnyttjas alltså inte en investering som i sig är räntabel eller som ändå måste komma till stånd. Något dylikt projekt har tidigare såvitt bekant inte förekommit i lokaliseringssammanhang.

Kunde man som alternativ finna ett eller flera projekt med en viss "nyttodel" och en viss "lokaliseringsdel" skulle totalinvesteringen och antalet sysselsatta rimligen kunna bli väsentligt högre. Vid en "nyttodel" av 50 procent skulle investeringen bli 250 miljoner kronor, vid en "nyttodel" av 75 procent skulle investeringen bli 500 miljoner kronor.

Det finns måhända försvarsskäl att förlägga ett nytt flygförband till inre Norrland (förslagsvis bestående av de två divisioner som föreslås för Luleå resp. flyttas från Malmslätt till annan flottilj). Försvarets materielverk har föreslagits flytta ut viss verksamhet. En ny gemensam förvaltningsskola har föreslagits. Andelen värnpliktiga i dessa fall är väsentligt mindre, antalet anställda relativt fler. Nettokostnaderna blir mindre genom att man spar in byggnadsarbeten på andra håll, resp. kan försälja nuvarande byggnader.

Utsträcks alternativen även till statlig civil verksamhet och görs erbjudanden till näringsliv eller landsting kan förmodligen ytterligare alternativ hittas.

Det väsentliga är att för det angivna beloppet, 125 miljoner kronor, få mesta möjliga sysselsättning på en eller flera av inlandsorterna. Är det av regeringen föreslagna alternativet det effektivaste skall det självfallet accepteras. Därom vet man dock inget innan beloppet i fråga erbjudits också för andra alternativ.

Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten bör få i uppdrag att före-

slå ytterligare alternativ för ett belopp av förslagsvis 150 miljoner kronor för särskilda lokaliseringsinsatser på en eller flera av inlandets orter. Projektet i fråga bör dessutom kunna räkna med de regionalpolitiska stödåtgärder som beslutats i annat sammanhang.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om uppdrag till myndigheter att framta alternativ till lokaliseringsprojekt inom övre Norrlands inland för ett belopp av 150 miljoner kronor att läggas ovanpå de investeringar som kan betalas på annat sätt.

Stockholm den 17 april 1970

Hans Lindblad (fp)

Nr 1144

Av herr **Pettersson, Axel Georg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1348 i Andra kammaren)

Stockholm den 17 april 1970

Åxel Georg Pettersson (cp)
